

Protokoll fra møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Tirsdag 28. februar 2017 kl. 09:15 – 11:30.

Møterom 546

Til stede:

Bjørnar Borvik (leder) (a)

Jan-Ove Færstad (a) – vara for Bjørn Henning Østenstad (a)

Anneken Sperr (a)

Jonas Jensen (b)

Anne Torekoven – vara for Kjersti Bakke Sørensen (c)

Vegard Smievoll (d) – vara for Håvard Njølstad (d)

Julie Værnø (d)

Forfall: Bjørn Henning Østenstad (a), Kjersti Bakke Sørensen, Håvard Njølstad (d)

Sekretær: johanne.spjelkavik@jurfa.uib.no

Neste møte: Mandag 3. april 2017 kl. 09:15 – 546.

Sak 11/17	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Ingen merknader Dagsorden: Ingen merknader
Sak 12/17	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 17. januar. Godkjent på sirkulasjon 19. januar. OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.
2	Fullmaktsvedtak a) JUS262-2-A Trygderett Litteratur b) JUS277-2-A Introduction to Copyright Law. Emnebeskrivelse. c) Utfyllende regler. Redaksjonell endring institusjonsnavn. d) Utfyllende regler. Redaksjonell endring § 6-3 søknadsfrist særskilt studierett. Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til Johanne.spjelkavik@uib.no
3	UiB rekrutteringstiltak V17. Vi har mottatt brev fra SA der de orienterer om de tiltakene de vil gjøre i vår for å rekruttere studenter. Vår fakultetet rekrutterer godt, vi må eventuelt arbeide for økt presisjon. SU er kjent med kritikken som har vært reist mot UiB for å ha utelatt Utdanningsmessen i år. http://www.tautdanning.no/utdanningsmessene/universitetet-bergen-hordaland-fylkeskommune-bergen-kommune-meldt-konkurransetilsynet/
4	JUS399 Masteroppgaver 30 studiepoeng: Søren Koch overtar fagansvar for faggruppen «Rettskultur, rettsfilosofi og metode» fra Jørn Ø. Sunde med virkning fra vårsemesteret 2017.
5	Oppsummering av opptakene V17. Notat fra studieadministrasjonen/KARE.
6 2016/6510	Kompetansedeling for studenters suksess ved Universitetet i Bergen. Prosjekt og seminar. [Ettersendt.]
Sak 13/17	Saker til drøftelse/høring/uttalelse
1	JUS265-2-A Planrett. Kursrapport H16 fra emneansvarlige Ingunn Elise Myklebust og Sigrid Eskeland Schütz
SU uttaler	SU tar kursrapporten til orientering. De rapporterte uregelmessighetene med hensyn til PC i S2 er rapportert videre.

2	JUS254-2-A Politirett. Kursrapport H16 fra emneansvarlig Henry John Mæland med merknad fra studieadministrasjonen.
SU uttaler	SU tar kursrapporten til orientering og slutter seg til det som kommer til uttrykk i e-post fra studieadministrasjonen 31. januar.
3	Evaluerings av forelesere/undervisere. Forslag fra JSU.
SU uttaler	Jørgen Talsnes (JSU) orienterer: Utgangspunkt i ønske om økt satsing på undervisning, i overensstemmelse med rektors merknad til Morgenbladets kåring.¹ Momenter som kom frem i diskusjonen: Anonymisering gir friere ytringer, men det gir også trolling. Kan vi sende tilbakemeldingene anonymisert til den aktuelle læreren, men med fullt navn til administrasjonen? For læreren kan det da bli uklart hvem som uttaler seg (studentene eller administrasjonen). Kan vi ha en ordning som kan tas i bruk av de underviserne som ønsker det? Neppe reell frivillighet, etter hvert som flere tar det i bruk øker presset på dem som ikke gjør det. Vi har et skjema til bruk der vi ikke har referansegrupper – studentene inviteres til å komme med innspill til supplering av dette skjemaet. Spørsmålet om evaluering av forelesere – så vel fra studenter som fra kolleger og eventuelt eksterne ressurspersoner – skal tas opp til vurdering ved den nærmere fastleggingen av innholdet i periodisk emneevaluering.
4	Kursrapport JUS256-2-A Skatterett I og JUS256-2-B Skatterett II H16. Fra emneansvarlig Benn Folkvord.
SU uttaler	Studieutvalget takker for godt gjennomførte kurs. - Plassering i semesteret: Vi har svært mange spesialemer som skal ha undervisningstid og –rom hvert semester. Det vil ikke være mulig å etterkomme alle ønsker om plassering i tid – generelt ser vi et ønske om at undervisningen begynner tidligere. Studentene bør eventuelt oppfordres om å starte med å lese gjennom hovedlitteraturen før emnet starter. Eventuelt kan det vurderes å utarbeide øvingsoppgaver/kontrollspørsmål som legger til rette for selvstudier. - Rammene for undervisning: For norske spesialemer har vi en begrensning på 15 timer, forhøyet til 8 dobbeltimer. Vi er på det rene med at det er ønskelig med større undervisningsflate – det er imidlertid et ressursproblem som fakultetet pr. dato ikke ser seg i stand til å løse på andre måter enn den som nå gjøres gjeldende.
5	Handlingsplan for utdanning, jf. fakultetets strategiplan http://www.uib.no/jur/101186/strategiplan-det-juridiske-fakultet-2016-2022 OBS – eksterne lenke – må lastes ned separat. Se wikisidene for handlingsplaner her .
SU uttaler	Handlingsplanen skal konkretisere strategiplanen for perioden 2017-2019. Medlemmer av arbeidsgruppen: - Bjørnar Borvik, leder - Christine Stoltz Olsvik, administrativ koordinator - Camilla Bernt – gruppe A - Christian Franklin – gruppe A - Emilie Melbø Kristoffersen Gruppe B er ikke representert. Jonas Jensen avklarer om noen fra gruppe B ønsker å delta i denne arbeidsgruppen. Komiteen vil involvere SU i prosessen underveis, og det tas også sikte på et eget møte med JSU. SU må behandle handlingsplanen 23. mai.
6	JUS124 Tingsrett Kursrapport H16. Fra emneansvarlig Ingunn Myklebust.
SU uttaler	Studieutvalget takker for vel gjennomført kurs. Emnet synes å ha funnet en form som fungerer godt, samtidig som det er rom og vilje til å justere både form og innhold der det viser seg ønskelig. Ordningen med seks timer skoleeksamen for noen emner skal evalueres etter innværende studieår (jf. vedtak i SU 10. juni 2015, sak 48/15).
7	Årsrapport for utdanning 2016.

¹ <https://morgenbladet.no/aktuelt/2016/08/her-er-de-fantastiske-formidlerne>

SU uttaler

Studieutvalget sier seg tilfreds med den aktiviteten som har vært i 2016, og dokumentasjonen av den. Vi holder et høyt aktivitetsnivå og arbeidet er preget av kvalitet så vel i planlegging og utførelse som i resultat og dokumentasjon.

Utvalget har noen konkrete merknader:

1.3.1: Det er neppe riktig å si at langsvarsoppgave og hjemmeeksamen dominerer; det er mer dekkende å si at langsvarsoppgave dominerer, med enkelte innslag av hjemmeeksamen.

1.5: Her ønsker SU at alle tiltakene listes opp, jf. oversikt i årsrapporten for 2015, pkt. 2.6.

9.5: Karakter for alle emner for 2016 kan se ut til å inneholde en feil (summerer til 103,64 %)

Rapporten oversendes fakultetsstyret med innstilling om at styret gir administrasjonen fullmakt til å utarbeide utdanningsmelding for 2016 på dette grunnlaget.

8

Studiekvalitetsaspekter utledet av kursrapporter

Hovedlitteratur: Som resten av emnebeskrivelsen skal hovedlitteraturen være publisert senest fire uker før kursstart. Endringsforslag må foreligge i tide til den fristen.

Boken må foreligge på vedtakstidspunktet. Hvis den ikke gjør det, er hovedregelen å avslå søknaden om endring.

Søknaden innvilges likevel der det enten *ikke fins* noe alternativ, eller der *svært tunge faglige grunner* taler for endringen (se dispensasjonsvilkår i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § 1-2 nr. 5). I begge tilfellene må den emneansvarlige fremlegge en garanti fra forlaget om at studentene sikres tilfredsstillende tilgang til hovedlitteraturen på annen måte dersom den trykte versjonen av hovedlitteraturen likevel ikke foreligger ved kursstart.

Sensorveiledninger: Studieutvalget ønsker en nærmere redegjørelse for praksis, rammeverk og hensyn knyttet til sensorveiledninger. UHR har utarbeidet «Veiledende retningslinjer for sensur²» der sensorveiledninger anbefales til alle eksamener, det er ikke forskriftsfestet.

Ideelt bør vi kanskje ha dem til alle emner. Som hovedregel har vi ikke sensorveiledning til spesialeksemener og til kontinuasjonseksamen. Mange emneansvarlige anser ikke at der er behov.

Formål med sensorveiledningen: Identifisere/beskrive forventningshorisont konkret til oppgaven, i motsetning til læringsutbyttebeskrivelsen som forholder seg til hele kurset og flere læringsmål enn de som prøves under eksamen.

Vedtakssaker**Sak 14/17**

JUS288-2-A International Criminal Law. [Søknad](#) fra emneansvarlig Terje Einarsen om å begrense antallet studenter.

Vedtak

1. Det innføres adgangsbegrensning i emnet JUS288-2-A fra og med høsten 2017.
2. Inntil 50 studenter tas opp hver gang.
3. Plassene fordeles til 15 norske og 35 utenlandske studenter. Der det viser seg at en «kvote» ikke blir fylt opp, fylles plassene opp fra den andre «kvoten». JUSVALG regnes i denne sammenheng som norske.
4. Studiedekanen får fullmakt til å utforme de endelige opptaksreglene sammen med studieadministrasjonen.

Sak 15/17

Endring i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen. Ny § 3-8 – egen datamaskin. [Forslag](#) fra studieadministrasjonen.

Vedtak

- Ny § 3-8 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen: «Til alle skriftlige eksamener må studentene sørge for egen bærbar datamaskin, med installert og fungerende programvare i henhold til universitetets anvisning.»
- Nåværende § 3-8 blir ny § 3-9.

Sak 16/17

JUS288-2-A International Criminal Law. [Søknad](#) fra emneansvarlig Terje Einarsen om å flytte kurset fra høstsemester til vårsemester fra og med våren 2018. (Se

² <http://www.uhr.no/index.php?objectId=19005&method=contents>

	siste avsnitt i e-post 2 i sak 14.
Vedtak	Undervisning i spesialemnet JUS288-2-A International Criminal Law flyttes fra høstsemester til vårsemester med virkning fra V18. Kurset går som normalt H17.
Sak 17/17	JUS260-2-A Design- og patentrett. Forslag fra emneansvarlig Torger Kielland.
Vedtak	I emnebeskrivelsen gjøres følgende endring: Det gis separate delkarakterer på de to vurderingsdelene, som til sammen danner grunnlaget for en samlet karakter hvor hjemmeeksamen og muntlig eksamen teller 50 % hver teller 49 % og muntlig eksamen teller 51 %.
Sak 18/17	JUS134 Rettshistorie og komparativ rett. Emneansvarlig. Forslag fra emneansvarlig Jørn Øyrehagen Sunde og Søren Koch.
Vedtak	- Emneansvaret for JUS134 Rettshistorie og komparativ rett og JUS134-KINA deles mellom Jørn Øyrehagen Sunde og Søren Koch. - De avtaler selv fordelingen seg imellom, både av oppgavene og av godtgjørelsen.
19/17	JUS255-2-A Påtalerett. Emneansvarlig.
Vedtak	Gert Johan Kjølby overtar emneansvaret for JUS255-2-A Påtalerett fra Asbjørn Strandbakken med virkning fra dags dato.
20/17	Eksamensplan 2017/2018. Forslag fra studieadministrasjonen.
Vedtak	Eksamensplanen for studieåret 2017/2018 vedtas som foreslått.
21/17	JUS112 Arve- og familierett. Emnebeskrivelse. Forslag fra emneansvarlig Thomas Eeg.
Vedtak	- Antall arbeidsgruppesamlinger, innleveringer og kommenteringer reduseres fra fem til fire - Læringsutbyttebeskrivelse og litteraturliste endres som foreslått.

Eventuelt

Bjørnar Borvik

Leder

Johanne Spjelkavik

Sekretær

Sak 12/17-3

Fakultetene

Referanse

2017/2544-TOV

Dato

14.02.2017

Rekrutteringstiltak for våren 2017

Tiltaksplanen for studentrekruttering ble behandlet i Utdanningsutvalget 9. november 2016 (sak 16/11720). I henhold til planen er det et tydelig fokus på digitalisering, sosiale medier, nettsider og kommunikasjon med yngre målgrupper.

Under følger en oversikt over tiltak som gjøres for å rekruttere studenter nå og utover våren.

- Skolebesøk/studieorientering i alle fylker utenom Nord-Trøndelag og Nordland
- Åpen dag 8. mars
- Annonsering Facebook og Instagram
- Ordinær drift av Facebook
- Prøveordning Snapchat i samarbeid med MO
- Annonsering googlesøk
- Annonsering Youtube
- Innholdsmarkedsføring bt.no, og evt. andre regionaviser
- Nyhetsbrev (potensielle studenter melder seg på gjennom nettsidene våre. Påmeldte kan få tilsendt bærenett)
- Digitale reklameskjermer på T-banen i Oslo
- Digitale reklameskjermer andre steder i landet
- Stand i sentrale byrom, Oslo eller Bergen (2 stk, en del av en pakke med digitale reklameskjermer)

Innholdsproduksjon

- Videoer om studentambassadører
- Video om hvordan UiB har «formet» en student
- Hovedsak «Universitetet i hjertet av byen»
- Intervjuer med studentambassadører
- Infoside om IT-utdanningene ved UiB
- Nyhetssaker om
 - hvilken kompetanse vi trenger i fremtiden
 - fordelene med generalistutdanninger
 - klyngene
 - sivilingeniørstudier
- Ny infoside om karriere
- Ny infoside om studentbyen

I tillegg gjenbruker vi innhold fra tidligere år.

Annet

- Utvikling av reviderte studieprogramtekster (karriere og introduksjon)
- Restrukturerte og søkemotoroptimaliserte studieprogramsider
- Brukerundersøkelser
- Innsalg i media

Av erfaring vet vi at besøk på studieprogramsidene kan være en god indikator på søkertallene. Til nå i 2017 opplever vi en økning i antall besøk på over 30 prosent sammenlignet med tilsvarende periode i fjor. Når vi sammenligner de foreløpige søkertallene ser vi også en økning. Vi har derfor grunn til å tro at vi ligger bra an med rekrutteringen av nye studenter.

Vi ønsker å samarbeide med fakultetene i dette arbeidet, så ta gjerne kontakt for dialog og samarbeid i ukene / månedene fram mot søknadsfristen!

Vennlig hilsen

Christen Soleim
avdelingsdirektør

Torunn Valen
seksjonssjef

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 12/17 – 5

Notat til studieutvalget og fakultetsstyret

Fra: studieseksjonen

Oppsummering av opptakene ved Det juridiske fakultet våren 2017

Her følger en kort oppsummering av vårens opptak ved det juridiske fakultet.

JUSVALG - opptak til spesialemer

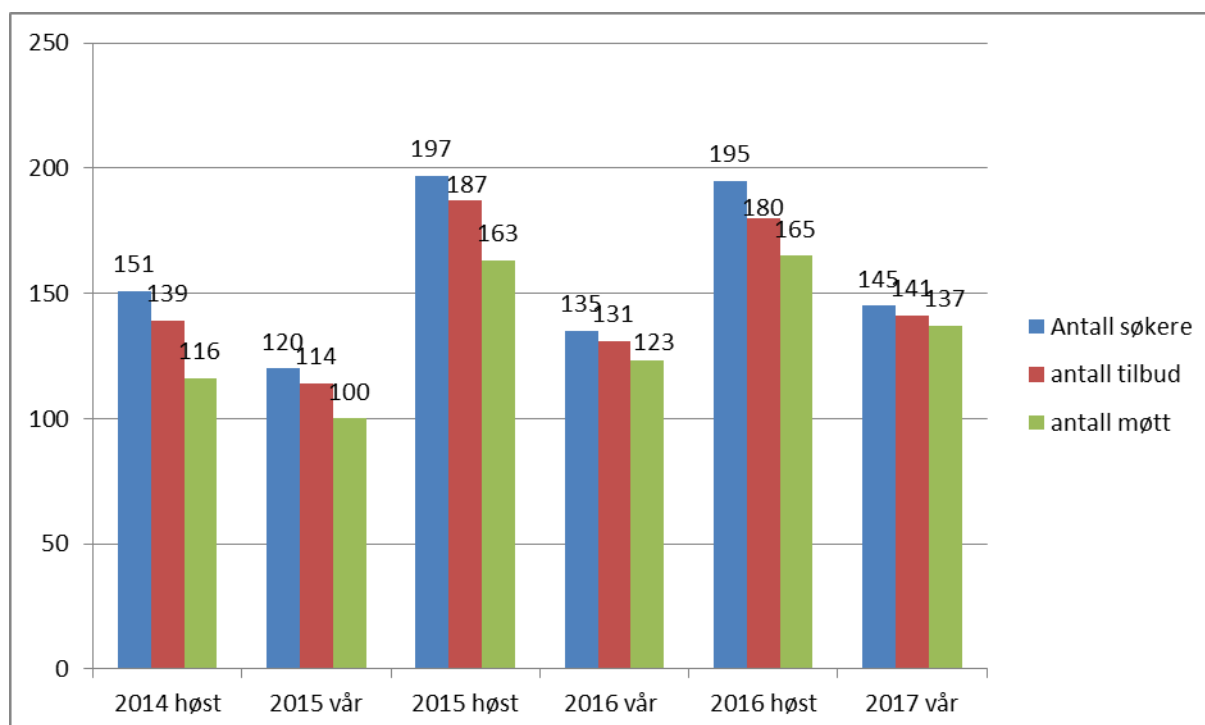
Fakultetet tilbød opptak til totalt **41** spesialemer våren 2017. Det gis opptak til spesialemer i begge semestre, for et semester av gangen. Søkermassen har stabilisert seg på et høyt nivå i høstsemesteret, men vi ser en fortsatt økning av søknader til vårsemesteret.

Årets tall: Våren 2017 mottok vi til sammen 145 søknader til JUSVALG. Det ble gitt 141 tilbud og av disse har 137 vurderingsmeldt seg for våren 2017.

Den vanligste årsaken til at vi gir avslag på søknad om opptak til JUSVALG er manglende dokumentasjon og/eller at enkelte av opptakskravene ikke er oppfylt. De som ikke oppfyller opptakskravene har som regel ikke fullført tre års høyere utdanning.

Noen studenter søker opptak til JUSVALG når de egentlig skulle søkt opptak til POSTMAJUR, disse blir veiledet til å endre søknaden sin selv. En POSTMAJUR studierett gir flere fordeler, blant annet adgang til flere emner.

Antall søkere siden høsten 2014:

POSTMAJUR – poststudierett ved Det juridiske fakultet våren 2017

Vi behandler søknader om opptak til poststudierett til både høst- og vårsemesteret.

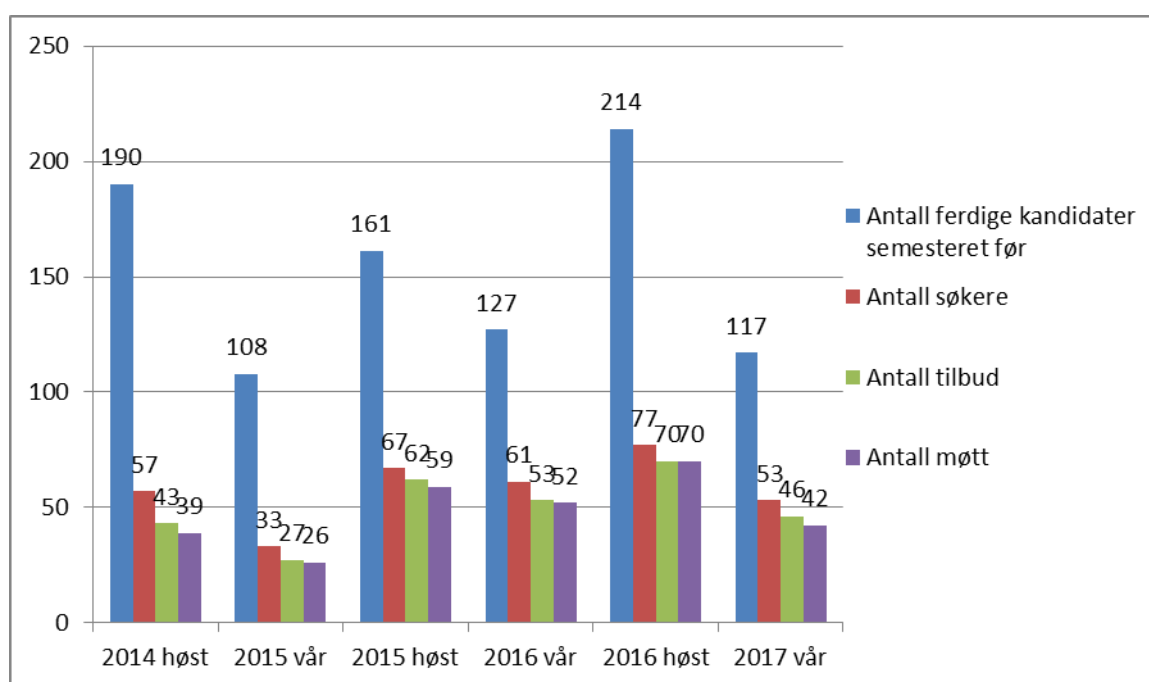
Poststudieretten varer i to semester, og en kandidat må søke om poststudierett fra det direkte påfølgende semesteret etter at graden er oppnådd.

Våren 2017 mottok vi 53 søknader om opptak til poststudierett. Her ble 46 tilbud gitt og av disse har 42 semesterregistrert seg for våren.

Graden må være fullført i det foregående semesteret for at søkeren skal være kvalifisert.

Etter opptaket satt vi igjen med sju avslag, hvorav to fikk innvilget poststudierett i høst, og dermed har studierett ut mai 2017. Tre søkere hadde ikke utdanning fra UiB og sendte heller ikke inn dokumentasjon på utdanning fra andre læresteder. De to siste oppnådde graden før høsten 2016 og er derfor ikke kvalifisert. De har heller ikke søkt om opptak til JUSVALG.

Tabellen under viser søkertallene fra de semestrene fakultetet har hatt poststudierett.

Heller ikke i år har alle studentene som tas opp til poststudierett valgt å beholde studieretten i begge semestrene. Av de 72 studentene som startet høsten 2016, er det 40 som har semesterregistrert seg for våren 2017.

Årsakene til at en del slutter etter ett semester kan være mange. Oftest planlegger studentene å gjenta eksamen i noen få bestemte emner. Dersom eksamen kan avlegges i det første semesteret av poststudieretten avsluttes gjerne studiet etter ett semester. Dersom eksamen som skal gjentas kun går i det andre semesteret av poststudiet, beholdes poststudieretten i begge semestrene.

Avslutningsvis: Etter implementering av resultatutveksling i FS har saksbehandlingen i de fleste tilfeller blitt enklere i forhold til tidligere semestre, men fordi funksjonen dessverre ikke er helt optimalisert enda blir saksbehandlingen i noen tilfeller mer komplisert og tidkrevende enn tidligere.

Saksbehandlingstiden som totalt sett brukes på opptak er derfor den samme som før resultatutveksling mellom institusjonene ble tatt i bruk.

[Tilbake til sakslisten](#)

13/17 – 1

KURSRAPPORT – JUS265-2-A, H16

KURSANSVARLIG Ingunn Elise Myklebust og Sigrid Eskeland Schütz

Kursrapporten er utarbeidet den 2. mars 2017 av IEM og SES

1. FAGLÆRERS GENERELLE VURDERING

a) Praktisk gjennomføring

i. strukturen på kursopplegget

Kurset strekk seg over tre veker (2016: veke 37,38 og 39)

Kurset innheld 8 dobbeltimar førelesingar og 4 timar oppgåveløysing. Oppgåvene knyt seg til tema som er teke opp på førelesingar.

ii. Forelesningene

I kurset går vi igjennom dei sentrale reglane om arealplanlegging og gjennomføring av plan etter plan- og bygningslova. I første delen av kurset ser vi på kompetansefordeling mellom styresmaktene (personell kompetanse), korleis planar blir til (prosess) og kva som kan vere innhaldet i ein rettsleg bindande plan (dei materielle reglane).

I den midtarste bolken ser vi så på gjennomføring av plan; vedtak i byggjesak, ekspropriasjon, jordskifte.

I den siste bolken set vi så kurset inn i ein større samanheng, og ser på m. a. rettsleg prøving (alminneleg forvaltningsrett) og i krav grad norsk rett er i samsvar med internasjonale krav til prosess og miljøkrav m.m.

Underteikna (IEM og SES) delar førelesingane mellom seg, 50/50. Dette fungerer veldig fint.

iii. benyttede arbeidsoppgaver

Vi har utarbeida ei øvingsoppgåve til første bolk i kurset (rettslege krav til bindande arealplanar) og ei oppgåve til midtarste bolken (om gjennomføring av plan).

I år er det Siv Elèn Årskog Vedvik, stipendiat med PhD-oppgåve om motsegn i planlegging, som har stått for rettleiing av studentane ved diskusjon av øvingsoppgåvene. Årskog Vedvik har inngåande kunnskap til planrett og dette har fungert fint.

iv. eksamen

Studentane har ei 4 timars prøve med vekt på praktikum. Dette er ei prøvingsform som fungerer heilt greit for eit kurs som dette.

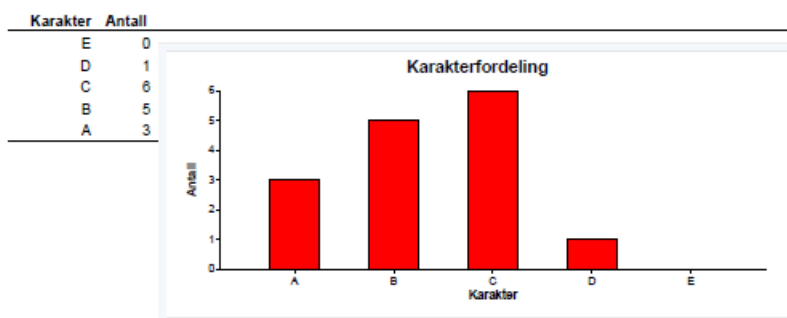
v. samarbeid med administrasjonen

Ingenting å melde her, dvs. at alt fungerer fint.

b) Strykprosent og frafall på eksamen

Ingen stryk eller fråfall på eksamen.

c) Karakterfordeling

d) Studieinformasjon og –dokumentasjon

Mitt UiB

e) Tilgang til relevant litteratur

Studentane har hatt tilgang til særtrykk av plan- og bygningslova på eksamen.

2. FAGLÆRERS VURDERING AV RAMMEVILKÅRENE

a) Lokaler og undervisningsutstyr

PC-en i undervisningslokalet, Sem 2, var tidvis trøblete og tidvis i ustand, så tidvis måtte vi ta med eigen PC. Dette gikk greit, men sjølvsagt eit moment som vi ønskjer oss utan, eller i alle fall fått melding om på førehand. Elles ok.

b) Andre forhold

3. FAGLÆRERS KOMMENTAR TIL ÅRETS STUDENTEVALUERING(ER) (REFERANSEGRUPPEMØTET)

Referat fra emnets referansegruppemøte er lagt ved denne rapporten, og skal være kommentert av kursansvarlig, jf. vedtak i Studieutvalget den 21.4.15.

a) Metode – gjennomføring

b) Oppsummering av innspill

c) Eventuelle tiltak iverksatt i løpet av kurset

4. OPPFØLGING AV FJORÅRETS EVALUERING

Har punkter fra fjorårets evaluering blitt innarbeidet/ført til endringer i årets kurs? Hvis ja: hvordan?

5. FAGLÆRERS SAMLEDE VURDERING, INKL. FORSLAG TIL FORBEDRINGSTILTAK

Kurset slik det framstår over, er nytt av året.

Tidlegare har undervisinga i planrett, JUS 265-2-A, skjedd saman med undervisinga i JUR 640 (vakseopplæringskurs i planrett/fordjupingsbolk). Ein annan skilnad er at vi tidlegare nytta både interne undervisningskrefter (IEM og SES) og eksterne, medan vi i år for første gong har teke all undervisinga sjølve.

Fordelen med kurset slik det er no, er at det er enklare å undervise til ei einsarta gruppe av studentar, altså juss-studentar. Vi har dermed høve til å gå djupare inn i dei ulike metodiske problemstillingane, og kan i større grad knytte planretten opp mot klassiske spørsmål som jusstudentane kjenner frå studiet, som vern av privat

eigedomsrett, miljørett, nasjonale og internasjonale prosesskrav, krav om overprøving av forvaltningsvedtak m.m.

Medan noko av nærleiken til den praktiske rettsbruken kanskje er svakare enn før, har vi no høve til å reindyrke dei meir prinsipielle juridiske problemstillingane i kurset. Det er såleis fordelar og ulemper med kurset slik det er no, og vi ønskjer å «prøve oss litt fram» . Ved at vi tek all undervisinga sjølve, er det også enklare å sikre «den raude tråden» gjennom kurset, og sikre at læringskrava i kurset vert forsvarleg dekt gjennom førelesingane.

Vi er nøgde med kurset slik det er no, men utelukkar heller ikkje at vi vil «opne» undervisinga igjen i JUR 640.

[Tilbake til sakslisten](#)

KURSRAPPORT – JUS254-2-A, Politirett. høstsemesteret 2016

KURSANSVARLIG: Henry John Mæland

Kursrapporten er utarbeidet den 2. mars 2017.

1. FAGLÆRERS GENERELLE VURDERING

a) Praktisk gjennomføring

Faglærer vurderer strukturen på kursopplegget som godt.

Studentene har gitt gode tilbakemeldinger på undervisningen/forelesningene.

Eksamen har blitt gjennomført på en god måte, og uten kritikk fra studentenes side.

Samarbeidet mellom faglærer og administrasjonen har vært bra.

b) Strykprosent og frafall på eksamen

Høst 2016 var 89 kandidater oppmeldt. Antall møtte til eksamen var 70 (ingen avbrøt)

c) Gjennomsnittskarakteren var C, mens 27 kandidater fikk karakterene A og B. En student fikk ikke bestått.

d) Studieinformasjon.

Studieinformasjon fremgikk på ordinær måte på fakultetets webside.

2. FAGLÆRERS KOMMENTAR TIL ÅRETS STUDENTEVALUERING(ER) (REFERANSEGRUPPEMØTET)

Referat fra emnets referansegruppemøte er lagt ved denne rapporten, og skal være kommentert av kursansvarlig, jf. vedtak i Studieutvalget den 21.4.15.

Tilgang pensumlitteratur.

Flere studenter klager på uheldige sider mht. sen tilgang til pensumboken Politirett, 3. utgave.

Dette er en kritikk som er berettiget. Tilgangen til pensumlitteraturen skapte i løpet av semesteret store problemer for studentene. Publiseringen av boken Politirett, 3. utgave ble betydelig forsinket. Da manuskriptet ble overlevert forlaget i juni 2016, uttalte forlaget at boken ville foreligge tidlig i semesteret ca 15. august 2016. I begynnelsen av august uttalte forlaget at boken ville bli forsinket. Forlaget ga deretter til dels for optimistiske og senere dels uklare meldinger mht når boken måtte antas trykt. Det ble blant annet uttalt at boken ville foreligge tilgjengelig som e-bok 15. september, og i trykt versjon 17. oktober, et tidspunkt som også ble forskjøvet noe.

Den oppståtte situasjonen var svært vanskelig for studentene, og som lenge måtte forholde seg til pensumboken som e-bok. Den trykte versjon forelå meget sent i semesteret. Den oppståtte situasjonen var svært uheldig.

For å avhjelpe situasjonen ble det imidlertid tatt et grep allerede i september 2016 ved at jeg fikk innhentet samtykke fra Gyldendal forlag til å legge ut flere sentrale kapitler i boken på fillageret slik at studentene kunne komme i gang med lesingen inntil boken forelå som E-bok.

Valg av tidspunkt for undervisningen

Enkelte studenter peker på at undervisningen kom noe sent i semesteret. Valg av tidspunkt for undervisning var i høst som i tidligere år. Det har ikke vært påpekt fra studenter tidligere at undervisningen har kommet sent. Jeg antar at synspunktet ved dette høstsemesteret (2016) har sammenheng med at pensumboken ble så sterkt forsinket. Jeg antar at de fleste studentene under normale forhold vil foretrekke å bruke den første tiden av semesteret til gjennomlesning av pensum, i forkant av undervisningen.

Sensorveiledninger

Enkelte studenter etterlyser sensorveiledninger. Slike foreligger ikke. Det har ikke vært behov for utarbeiding av sensorveiledninger ved eksamen da det som regel bare har vært 1 eller 2 sensorer.

3. OPPFØLGING AV FJORÅRETS EVALUERING. FAGLÆRERS SAMLEDE VURDERING

I mange år har det vært en uheldig situasjon ved at boken Politirett, 2. utgave (2004) har vært utdatert. Dette er nå endret ved boken Politirett 3. utgave i 2016.

Hensett til dette og hensett til at det foreligger en oppdatert Regelsamling av 2015 antar faglærer at tilgang til litteraturen i faget er god.

Undervisningen i faget har blitt styrket i de senere år. I tillegg til Ragnar Auglend underviser også John Reidar Nilsen, Gert Johan Kjelby, Bjarne Kvam og Arild Aaserød - alle med spesialkompetanse for sine tema.

Merknad fra studieadministrasjonen:

Takker for kursrapport!

Jeg ser at det oppsto en uheldig situasjon med hensyn til hovedlitteraturen. Normalt vil vi ikke vedta ny litteratur før den foreligger, men i dette tilfellet var det vel ikke mer igjen av den gamle boken heller, så det hjalp ikke. Vi kunne i alle fall ikke pålegge studentene å kjøpe både den gamle og den nye. Alt i alt befant vi vel oss i en tvangssituasjon som vi ikke kunne løse på noen annen/bedre måte enn det som ble gjort. Jeg vil mene at du/dere ordnet dette på absolutt best mulig måte!

Jeg ser det ikke som uheldig at kurset evalueres akkurat et semester en sånn hendelse inntreffer – tvert imot gir dette et godt bilde av hvordan rammebetingelsene for kursene bestemmes og endres. For kvalitetsarbeidet er slik forståelse helt sentral.

Til merknaden om at undervisningen gikk sent i semesteret: Jeg er enig i din vurdering – det henger sannsynligvis sammen med at de ikke fikk anledning til å lese på forhånd. Så er det jo også sånn at av alle spesialemnene som skal ha timeplan/lokaler hvert semester, må noen tilbys litt senere enn andre – «sånn er det bare».

[...]

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 13/17 – 3**Forelesers formidlingsevne****Sak til drøfting – SU 28. februar 2017**Bakgrunn

De fleste av fagene i studieløpet gjennomgås på referansegruppemøter. Felles for disse møtene er imidlertid at det sjeldent er fokus på foreleserne og deres formidlingsevne under kurset. Hovedbegrunnelsen for forslaget er at studentene ønsker en økt satsing på undervisning ved Det juridiske fakultet

Under møtene er ofte kursansvarlig til stede. Når kursansvarlig er til stede kan det for mange oppleves ubehagelig å peke ut de negative sidene ved kurset, og kanskje særlig rettet mot enkeltpersoner i form av forelesere. En anonym spørreundersøkelse i etterkant av kurset vil kunne bøte på det problemet.

Selv om alle foreleserne ved Det juridiske fakultet UiB er faglig kompetente, kan formidlingsevnen til den enkelte variere. JSU mener derfor at det vil være hensiktsmessig for både foreleseren selv og for studentene med en spørreundersøkelse som omhandler opplegget rundt forelesningene, og mer overordnet formidlingsevnen til foreleser.

En lignende spørreundersøkelse ble sendt ut etter NIRI-kurset i 2016. Fokuset var da på opplegget rundt hjemmeeksamen, men det viser likevel at slike undersøkelser er gjennomførbare. Undersøkelser gir også et godt empirisk grunnlag til senere kurs, ikke bare i NIRI, men i alle fag.

I tillegg til studentenes ønske, kommer det økte fokuset på nettopp foreleseres formidlingsevne i media den siste tiden. Morgenbladet kåret bl.a. topp 10-undervisere i fjor høst, uten at noen fra UiB nådde opp på denne listen. Rektor Dag Rune Olsen signaliserte også i samme debatt i fjor høst at økt satsing på undervisning var et mål for Universitetet i tiden fremover.

JSU ser for seg at resultatene fra undersøkelsen kan formidles direkte til foreleser. Hensikten bak undersøkelsen er at hver enkelt foreleser skal ha mulighet til å forbedre seg, og vi ser det derfor ikke som nødvendig at resultatene publiseres offentlig. Det viktigste må være at foreleserne får gode tilbakemeldinger som igjen kan brukes til personlig forbedring og utvikling. Dette vil nok også komme studentene til gode i større grad enn et offentlig "rating-system".

Om det er ønskelig kan Studieutvalget vurdere om man på sikt skal vurdere resultatene på et mer overordnet nivå, for å se om studentene opplever endringer i undervisningen på fakultetet. Dette bør i så fall gjøres om et par år, og er derfor ikke av direkte betydning i oppstartsfasen.

Forslag

JSU ønsker derfor å vurdere mulighetene for at fakultetet starter opp med en anonym spørreundersøkelse som sendes ut i etterkant av hvert fag. Spørreundersøkelsen vil dreie seg om forelesers formidlingsevne under forelesningene.

Håpet er at dette kan bidra til en saklig og grundig evaluering av forelesningene. Det er selvsagt et viktig premiss at undersøkelsen gir saklige og konstruktive tilbakemeldinger. JSU har forståelse for at dette kan oppleves som sensitivt for den enkelte foreleser, og at man derfor må unngå at undersøkelsen blir rene uthengninger av forelesere.

På grunn av resultatenes karakter, anser JSU det som mest hensiktsmessig at resultatene gis til foreleser, slik at det kan benyttes for egen utvikling og forbedring. Gjennom tilbakemeldinger fra studentene vil foreleser få vite hva som fungerer godt med forelesningene, men også om det kan tas grep for å engasjere studentene som møter opp i enda større grad.

JSU foreslår at undersøkelsen blir sendt ut etter eksamen i hvert kurs, men før sensuren. Da kan studentene vurdere kurset i sin helhet, uten å bli farget av eksamensresultatet.

[Tilbake til sakslisten](#)

KURSRAPPORT SKATTERETT

JUS256-2-A og JUS256-2-B HØST 16

KURSANSVARLIG: Professor Benn Folkvord

Kursrapporten er utarbeidet den 2. mars 2017 av Benn Folkvord

1. FAGLÆRERS GENERELLE VURDERING

e) Praktisk gjennomføring

Kursene gjennomføres på samme måte, ved forelesning og ved at studentene selv leser. Det legges stor vekt på å først gå grundig gjennom prinsippene og det grunnleggende som fagene bygger på. Deretter blir det mer teknisk utover i forelesningsrekken.

Fagene er valgfag og det brukes ikke obligatoriske oppgaver, storgruppe eller kommenterte oppgaver. Undervisningen er bygget opp som en mellomting mellom forelesning og seminar. Det legges stor vekt på at forelesningene langt på vei har en dialogform hvor tema diskuteres fremfor at disse fremstilles deskriptivt. Dette har fungert bra, gruppene er aktive og det er gode diskusjoner som bør få kandidatene til å reflektere over faget fremfor å få en deskriptiv holdning til dette.

Det er avholdt ordinær eksamen. Resultatene må karakteriseres som normale, det vedlegges en oversikt.

Litteraturtilgangen i faget er ikke helt optimal. Dette har sammenheng med at fagmiljøet i Skatterett er lite og at faget endres raskt. Dermed er sjelden litteraturen oppdatert, samtidig lærer studentene å forholde seg til rettskilder fortløpende.

Samarbeidet med administrasjonen fungerer greit.

2. FAGLÆRERS VURDERING AV RAMMEVILKÅRENE

Lokaler og undervisningsutstyr fungerer bra. En del problem med pålogging, men det løste seg.

3. FAGLÆRERS KOMMENTAR TIL ÅRETS STUDENTEVALUERING(ER) (REFERANSEGRUPPEMØTET)

Begrenset mengde innspill, et veldig lite utvalg ga tilbakemelding, dermed må en være forsiktig med å legge til grunn at det er representativt. Likevel påpeker flere at kursene ikke bør starte så sent i semesteret og at det ble lite forelesningstid.

4. OPPFØLGING AV FJORÅRETS EVALUERING

Andre hadde kurset og annet opplegg.

5. FAGLÆRERS SAMLEDE VURDERING, INKL. FORSLAG TIL FORBEDRINGSTILTAK

- Kursene bør starte tidlig i semesteret. Spesielt viktig i så vanskelige fag som skatterett.

- Faglærer/undertegnede bør legge ut forelesningsnotater mv tidligere
- Kursene bør utvides, det bør undervises flere timer

Karakterfordeling:

JUS256-2-A – 68 møtt til eksamen, 3 avbrutt, 3 stryk:

1 E
12 D
23 C
16 B
10 A

JUS256-2-B – 62 møtt til eksamen, 1 stryk:

8 E
11 D
20 C
18 B
4 A

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 13/17 – 5**Handlingsplan for utdanning. Innledende drøftelse**

Fra ansatt-wiki:

Strategi 2016-2022

Vedtak i fakultetsstyret:

Fakultetsstyret 7. juni 2016

Fakultetsstyret behandlet utkast til ny strategi på styremøte 7. juni 2016. Styret vedtok at det lages et nytt utkast til strategiplan der merknader som fremkom på styremøtet blir innarbeidet. Styret skal behandle saken på nytt på styremøte 30. august 2016.

Fakultetsstyret 30. august 2016

Sak 69/16 Strategi 2016-2022

Karl Harald Søvig fremmet forslag om å føye til følgende avsnitt i kapittelet

«Samfunnsoppdrag og verdigrunnlag:» «Ofte har både rettsforskning og juristutdanning retta seg mot å tolke dei reglane som alt finst. Sjølv om denne typen kunnskap vil vere viktig også framover, må ein i tillegg rette større merksemd mot utforminga av reglane, korleis dei faktisk verkar i samfunnet og samspelet med andre faktorar.»

Vedtak:

Strategiutkastet vedtas slik det ble fremlagt for styret. Forslaget fra Karl Harald Søvig føyes til i det endelige strategidokumentet under «Samfunnsoppdrag og verdigrunnlag.»

Fakultetsstyret 1. november 2016

Sak 88/16 Iverksetting av fakultetets strategi – utforming av handlingsplaner

Vedtak:

Styret vedtar planene for utforming av handlingsplaner, og gir fakultetsledelsen fullmakt til å etablere arbeidsgrupper for utarbeidelse av handlingsplanene. Ledelsen kommer tilbake til spørsmål om det skal lages en separat plan for internasjonalisering.

Handlingsplaner 2017 - 2019

Februar til mai 2017 skal det arbeides med å utvikle handlingsplaner som støtter opp under [fakultetsstrategien](#). Det utarbeides handlingsplaner som varer til / til og med 2019. Disse vil så revideres i 2019.

Det er denne gang valgt å lage handlingsplaner i stedet for å ha årsplaner på noen områder og handlingsplaner på andre områder slik det har vært frem til nå.

[Oversikt over vedtak i strategiprosessen](#)

Arbeidsgruppene vil arbeide på de respektive handlingsplanene sine wiki-sider her på juransatte-wikien. Dermed kan alle ansatte følge arbeidet og lettere komme med innspill.

Har du innspill til handlingsplanene? Send e-post til handlingsplan@jur.uib.no

Planene skal vedtas i fakultetsstyret 6. juni 2017. De vil behandles i fakultetsutvalgene i slutten av mai.

- [Handlingsplan for utdanning](#)
- [Handlingsplan for forskning](#)
- [Handlingsplan for formidling](#)

[Tilbake til sakslisten](#)

KURSRAPPORT – JUS124, H 2016

KURSANSVARLIG: Ingunn Elise Myklebust

Kursrapporten er utarbeidet den 2. mars 2017 av Ingunn Elise Myklebust

1. FAGLÆRERS GENERELLE VURDERING

a) Praktisk gjennomføring

i. strukturen på kursopplegget

Tingsretten gjeld i hovudsak retten til, eller i, fast eigedom, og kan delast inn i ulike tema som offentleg styring av fast eigedom, eigedomsgrenser, grannerett, sameige, hevd osb. Opplegget er søkt gjennomført slik at tema for kursoppgåver (arbeidsgruppeoppgåver og storgruppeoppgåver), vert drøfta og løyst etter at det aktuelle tema er gjennomgått på førelesingar. Dette fungerer fint. Ved obligatorisk prøve blir det gitt både nokre spørsmål som vi har arbeida med frå før, og nokre «nye» som ikkje har blitt gjennomgått i undervisinga enno. Studentane verkar høveleg nøgd med dette. Det blir nokon «lette» spørsmål, men også høve til å strekkje seg.

ii. Forelesningene

Førelesingane vart i år avvikla på same måte som i dei seinaste åra. Ernst Nordtveit, Sigrid E. Schütz og eg har delt førelesingane mellom oss, og slik at Nordtveit og undertekna har drege brorparten av dette lasset. Vi har førelese i høve til det vi har særleg forskingskompetanse på, og samarbeidet mellom oss fungerer fint. Ettersom dei ulike emna i tingsretten er greitt tematisk fråskilt, som nemnt over, er det systematisk enkelt å dele opp førelesingane i ulike emne/problemstillingar, som også kan delast mellom ulike førelesarar. For studentane er det mykje nytt å setje seg inn i; fleire lover, men også omfattande ulovfesta rett og metodiske utfordringar knytt til dette. Ein del allmenne problemstillingar går att i dei ulike deltema i kurset, som t.d. korleis endringar i samfunnet påverkar tilhøvet mellom private partar, «tida og tilhøva» og miljøomsyn, men det er nettopp eit poeng å gjenta dette. I den første og den siste førelesinga er det også eit mål å vise samanhengar mellom ulike tema i kurset.

iii. benyttede arbeidsoppgaver – både i arbeids- og storgruppene

I all hovudsak er opplegget det same som dei siste åra, med mindre og endringar og oppdateringar.

Det er øva på både teorioppgåver og praktikumsoppgåver, og oppgåvene dekkjer det meste av dei sentrale problemstillingane i faget. Heilt like oppgåver blir det naturlegvis ikkje gitt på eksamen, og studentane må sjå korleis t.d. metode for løysing av spørsmål om eigedomsgrenser i sjø, kan ha overføringsverdi til løysing av spørsmål som gjeld eigedomsgrenser i vassdrag. Eg føretek løpende mindre justeringar i både arbeidsgruppeoppgåvene og storgruppeoppgåvene, m.a. for å møte mindre merknader frå referansegruppemøter og andre tilbakemeldingar, og for å innarbeide nye problemstillingar som kan attspegle dagsaktuelle tema.

iv. skrivning og kommentering

Studentane skriv og kommenterer på arbeidsoppgåver, og dette går greitt. Studentane lærer mykje av dette. Som vanleg har det vore nokre oppgåver – oppgavesvar/kommentering – som har blitt underlagt *kvalitetskontroll* hjå kursansvarleg.

v. gjennomføring av arbeids- og storgruppesamlingene

Gjennomføringa av arbeidsgrupper og storgrupper har gått som planlagt.

Kursansvarleg har hatt eit møte med alle arbeidsgruppeleiarar tidleg i kurset, der det er gitt eit oversikt over alle oppgåvene, og informert om kva som er målsettinga med løysinga av dei ulike oppgåvene. Samarbeidet med arbeidsgruppeleiarane fungerer fint, og det verkar som arbeidsgruppeleiarane gjer ein svært god jobb for fakultetet.

Kursansvarleg og storgruppeleiarar har eit møte i forkant av kvar storgruppesamling, der vi ser på oppgåvene som vi skal gå igjennom saman med studentane. Vi har også i år nytta oss av ein ekstern storgruppeleiar. Samarbeidet med ulike storgruppeleiarar fungerer også fint.

i. obligatorisk kursoppgave

Dette har fungert greitt, og det har vore berre ei formell klage på kommenteringa.

ii. eksamen

Prøveordning 6-timars eksamen

Det har vore mest positive tilbakemeldingar på dette, men eg ser av evalueringa at det også er *ein* student som meiner at 6 timar ikkje er naudsynt.

Mi oppfatning er at det er lettare å finne det korrekte karakternivået når kandidatane har litt meir tid på eksamen: Eit par timar lengre til på eksamen gir studentane nok tid til å lese oppgåveteksten skikkeleg, systematisere stoffet på ein tenleg måte og betre tid til å reflektere over det resultatet ein leverer. Syner elles til fylldigare tilbakemelding på denne prøveordninga i rapporten som eg skreiv i fjor.

Hyggeleg tilbakemelding frå student om 6-timars eksamen:

God aften,

Da jeg er sikker på at jobben som fagansvarlig og dekan kan være en svært utaknemlig jobb til tider, tenkte jeg å takke, hovedsakelig Professor Myklebust, ikke bare generelt for deres innsats ved fakultetet, men spesielt for å ha utvidet Tingsrett eksamen fra 4 til 6 timer.

Den utvidede eksamenstiden gav, for første gang på jussen, den følelsen av at jeg kunne stå bak det jeg leverte inn på eksamen -- da jeg ikke følte jeg gikk i tidsnød. De vanlige 4-timers eksamenene har minnet mer om muskelhukommelse og pугge-besvarelser enn konkrete oppgaver som innbyr til refleksjon og diskusjon.

Uansett hvordan resultatet blir for min egen del, ønsker jeg på det sterkeste å anbefale at denne lengden på eksamen blir beholdt til neste kull. Før første gang har jeg heller ikke møtt noen medstudent som følte de leverte inn en dårlig oppgave pga. mangel på tid. Det kan vanskelig tenkes noen overbevisende grunner til å gå tilbake til det gamle oppsettet.

Takk for deres innsats ved fakultetet, det legges merke til.

Mvh,

[...] [anonymisert i saken her]

iii. samarbeid med administrasjonen

Samarbeidet med administrasjonen fungerer fint.

b) Strykprosent og frafall på eksamen

Strykprosenten er i år 3,2%. (10 totalt)

Det var 309 som møtte på eksamen.

Trekk under eksamen: 30

Ikkje møtt: 14

Legeerklæring: 4

c) Karakterfordeling

Karakterfordeling og strykprosent må seiast å vere normalt, og som venta. Vi har mange flinke studentar, og det er ikkje overraskande at dette attspeglar seg på eksamen.

Tendensen er den same som i fjor og året før, med ei stor samling på midten av skalaen:

Sum	35	72	120	66	16	10	309
Prosent	11,3	23,3	38,8	21,4	5,2	3,2	100,0
Retningslinjer	8–12 %	20–30 %	24–36 %	20–30 %	8–12%		Total

d) og e) Studieinformasjon og -dokumentasjon og tilgang til relevant litteratur

Informasjonen og litteratur som studentane har behov for finnast på Mitt UiB og lovdata.

2. FAGLÆRERS VURDERING AV RAMMEVILKÅRENE

c) Lokaler og undervisningsutstyr

Rammevilkåra for undervising er gode.

Datasystemet har fungert bra både ved førelesingar og storgrupper.

d) Andre forhold

3. FAGLÆRERS KOMMENTAR TIL ÅRETS STUDENTEVALUERING(ER) (REFERANSEGRUPPEMØTET)

Referat fra emnets referansegruppemøte er lagt ved denne rapporten, og skal være kommentert av kursansvarlig, jf. vedtak i Studieutvalget den 21.4.15.

d) Metode – gjennomføring

Studentevalueringar

e) Oppsummering av innspill

Gjennomgåande verkar studentane som har svart å vere *middels* godt nøgde. Nokre meiner opplegget har vore bra, medan *ein* student har gitt tilbakemelding på at opplegget er *dårleg*. Kor representativt dette er, er sjølvstuskt usikkert.

Dei fleste trekkjer fram at dei har hatt størst læringsutbytte frå arbeidsgruppene, medan dei meiner at førelesingane har gitt minst læringsutbytte. Det er neppe så underleg. Dei fleste lærer best gjennom å arbeide med og løyse oppgåver i mindre grupper. Studentane må då vere aktive. Studentane ønskjer seg motiverte førelesarar, som både bruker tid både på å vise oversikt over kurset/faget, men som også går i detalj på vanskelege spørsmål. Studentane synest i større grad å ønskje seg eit fokus på dei spørsmåla som dei vil få til eksamen.

Gjennomgåande verkar studentane å vere relativt godt nøgde med øvingsoppgåvene som er nytta i arbeidsgrupper og storgrupper, men det er også einskilte merknader knytt til vanskegrad og prioritering, m.m. Dette vil bli evaluert. Det er også nokre konkrete merknader til pensum. Dette skal vi sjå på.

Tingsrett er eit kurs som omfattar mange lover (som t.d. friluftsløva, hevdslova, granneløva, servituttløva, vassdragslova osv, osv) og ulovfesta rett, og det er omfattande sett med dommar og rettskelder som studentane må setje seg inn i. Det er mykje for studentane å lese og mykje å lære, men det finnst neppe nokon snarvegar her. Målet med førelesingane er å gi ei oversikt over sentrale problemstillingar innanfor fleire tema i kurset, slik at studentane skal vere i stand til å løyse ei heil rekkje med ulike tingsrettslege problemstillingar, både på eksamen og – sjølv sagt – som ferdig jurist. Eksamen er berre stikkprøver, der det blir gitt somme spørsmål der det er trong om oversikt, og somme spørsmål der det kan vere ein fordel med detaljkunnskap.

4. OPPFØLGING AV FJORÅRETS EVALUERING

5. Opplegget for H 2015 er om lag som H 2014 med mindre justeringar i førelesingar, oppgåver og rettleiingar.

6. FAGLÆRERS SAMLEDE VURDERING, INKL. FORSLAG TIL FORBEDRINGSTILTAK

Lærdomen av innspela over i pkt. 3 b), er at vi som førelesarar må vere enno tydelegare i høve til studentane om kva som er *målet* med førelesingane; nemleg å gi ei oversikt over rettslege problemstillingar i tingsretten, samstundes som vi utfyllar «læreboka» på meir spesifikke område der vi meiner det er trong om det.

Læremidla verkar saman. Det er studentane som sjølve har ansvaret for å bruke førelesingar, oppgåver og litteratur, på ein slik måte at dei kan tileigne seg all den kunnskapen som framgår av kravet til læringsutbytte. Kvar år vil det kunne bli gitt eksamensoppgåver frå samtlege delar av emneskildringa/læringsutbytte.

Neste år skal eg og Ernst Nordtveit ha kurset saman, og vi skal sjå på kva vi eventuelt kan gjere betre både med førelesingar, oppgåvesett og ulike rettleiingar. Løpande oppdateringar er også nyttig og naudsynt for å møte nye utfordringar som følgje av samfunnsutvikling, ny lovgiving og dommar frå Høgsterett.

Ingunn Elise Myklebust
Kursansvarleg

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 13/17 – 7

Årsrapport utdanning 2016.

Eget vedlegg.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 14/17***JUS288-2-A International Criminal Law. Søknad fra emneansvarlig Terje Einarsen om å begrense antallet studenter.***

Vi har mottatt følgende søknad fra emneansvarlig Terje Einarsen:

4 From: Terje Einarsen

Sent: Wednesday, January 11, 2017 11:49 AM

To: Johanne Spjelkavik

Cc: Bjørnar Borvik

Subject: Søknad om begrensning for antall studenter til ICL

[...]

Jeg viser for så vidt til korrespondansen nedenfor med Karitha.

Det var 78 studenter som tok eksamen i ICL i desember, derav en del norske uten at jeg kjenner antallet (kanskje ca. 15?). Det var 6 strykbesvarelser, ellers nokså normal spredning av karakterene (det var f.eks. 11 som fikk A). Faget har fått økende påmelding siden det ble avholdt første gang høst 2014.

Kursbeskrivelsen og kursopplegget forutsetter muligheter for effektiv dialog i deler av kurset, blant annet for å kunne forberede utenlandsstudenter til eksamen. Jeg anser eksamen som en integrert del av kurset.

Det var derfor ikke ideelt at kurset i høst måtte avholdes i auditorium, jeg vil tro at det særlig kan ha vært en ulempe for de noe svakere kandidatene. Om det forklarer høyere strykeprosent i år, er selvfølgelig vanskelig å si.

Som nevnt nedenfor av Karitha, vil man med adgangsbegrensning legge opp til at kurset kan gå i seminarrom 2, som er ønskelig.

Jeg søker på denne bakgrunn om adgangsbegrensning til 50 studenter totalt. Jeg tenker kanskje at fordelingen i utgangspunktet kunne være 35/15 utenlandske/norske, men det har dere sikkert bedre forutsetninger for å vurdere nærmere.

Jeg søker samtidig om at kurset kan flyttes til vårsemesteret fra og med vår 2018 (altså vil det gå som vanlig høsten 2017). Bakgrunnen er at jeg etter samtaler med blant annet Bjørnar Borvik har forstått at det kan være bruk for at jeg deltar i undervisning i strafferett eller prosessrett i høstsemesteret. Om dette siste eventuelt skal behandles som egen sak senere, overlater jeg naturligvis til dere å avgjøre eller gi råd om.

Med vennlig hilsen,

Terje

[...]

3 Fra: Karitha Reisæter

Sendt: 13. desember 2016 11:18

Til: Terje Einarsen

Emne: RE: Sette begrensning for antall studenter til ICL

Hei,

Det er plass til 62 personer i seminarrom 2. Hvis en da setter en begrensning på 50 studenter blir kurset for stort til å gå i seminarrom 1 eller tilsvarende, og for lite til å gå i et auditorium.

Når vi timeplanlegger vil vi da planlegge ut i fra at kurset skal gå i seminarrom 2.

Det eneste vi ikke kan garantere er at undervisningen kan gå i seminarrom 2 hvis det må gjøres endringer i timeplanen og disse endringene må være spesifikke.

Det vil si, hvis forelesningen skulle gått tirsdag 1015-1200 i seminarrom 2 og du må flytte undervisningen til onsdag 1415-1600 så kan vi ikke garantere at seminarrom 2 er ledig.

Hvis du derimot er fleksibel i endringen og kan ha forelesningen torsdag 0815-1000 fordi seminarrom 2 er ledig på det tidspunktet, så legger vi selvsagt forelesningen i seminarrom 2.

Vh

Karitha

2 From: Terje Einarsen

Sent: Tuesday, December 13, 2016 11:09 AM

To: Karitha Reisæter

Subject: SV: Sette begrensning for antall studenter til ICL

Takk for denne informasjonen, Karitha.

Jeg tenker i utgangspunktet at det hadde vært fint hvis hele kurset kunne gå i Seminarrom 2, fordi det lokalet passer best for dette kurset slik det er lagt opp. Så hvor mange er det plass til der, uten at det blir ubehagelig trangt om plassen?

Er det mulig at det kan være en forutsetning for endringen at kurset skal gå der? Hvis vi uansett må være i auditorium, er det jo ikke nødvendig med antallsbegrensning.

Med vennlig hilsen Terje

1 Fra: Karitha Reisæter

Sendt: 13. desember 2016 10:34

Til: Terje Einarsen

Emne: Sette begrensning for antall studenter til ICL

Hei Terje,

Jeg tenker at hvis du ønsker å begrense antall studenter som får ta emnet ICL til høsten så må det fremmes et forslag om dette til SU.

Av hensyn til fristene som gjelder for innvekslingsstudentene vil jeg oppfordre deg om å fremme et forslag til møtet den 17. januar.

Årsaken til dette er at vi sannsynligvis må kjøre to opptaksrunder, en for de internasjonale og en for våre egne studenter.

De internasjonale studentene søker seg til emnene mye tidligere enn våre studenter, og emnet vil derfor bli fylt opp av kun internasjonale om vi ikke har to kvoter.

Hvor mange studenter som skal tas opp til emnet og hvordan kvotene mellom studentene skal være er opp til deg.

Ha en fin dag!

Med vennlig hilsen

Karitha Reisæter

Merknad fra studieadministrasjonen:

Generelt er det ikke ønskelig med adgangsbegrensning på spesialemenene. Det er både av hensyn til studentene som bør få velge så fritt som mulig, og av hensyn til administrative kostnader: Begrensing vil innebære mer behandling i opptaket.

Her er forslaget imidlertid presentert med en faglig og pedagogisk begrunnelse. Begrunnelsen er i god overensstemmelse med de føringer som er lagt for undervisningen, nemlig at den skal innrettes mot mer studentaktive former.

Emnet har vært tilbudt tre år og har hatt slikt oppmøte til eksamen:

H14	37
H15	52
H16	79

Disse tallene er bare i begrenset grad veiledende for framtidige forekomster, ettersom kravet om engelskspråklig spesiallemne nå slår inn og vi må vente en ny fordeling av studentene. Det er likevel ikke grunn til å vente noen reduksjon i studenttallet – snarere tvert imot.

Særlig for innreisende utenlandske studenter er bredden i vår engelskspråklige portefølje av betydning når de velger studiested. Tiltak som kan virke til å begrense søkingen utenfra er neppe heldig; vi er avhengig av våre innreisende for å opprettholde produksjonen som bortfaller idet vår egne studenter reiser ut. I dette tilfellet vil emnet fortsatt være tilbudt, og det vil være et stykke inn i søknadsprosessen at noen eventuelt vil få avslag på sin søknad om å delta. Det vil derfor neppe gi vesentlig utslag i denne sammenheng.

Vi vet at det fins flere spesiallemner der emneansvarlige ønsker å begrense antallet studenter til hvert kurs. Foreløpig er dette ikke et problem, men vi må være oppmerksom på fenomenet, sånn at vi ikke ender med å presentere en «liksom-portefølje» som det i praksis blir veldig vanskelig å få ta for dem som kommer hit.

51 av 79 studenter høsten 2016 har utenlandsk personnummer, vi kan anta at 28 er norske. Det gir et forholdstall nær 2:1. Hvis vi skal beholde den fordelingen med 50 plasser, må vi ha en «utenlandskvote» på 32. Og 18 norske. (Eventuelt 33/17.)

Vi må i alle tilfeller regne med å måtte avvise studenter som ønsker å ta emnet.

Prinsippet for tildeling av plass, må være «først til mølla» - det vil si at undervisningsopptaket til emnet stenger når kvoten er full. Dette kan gi tilfeldig utslag med hensyn til om vi får de mest motiverte og «beste» studentene til emnet – det framstår imidlertid som utenkelig å skulle gjennomføre et opptak med individuelle vurderinger av søkerne, særlig siden forkunnskapskravene er relativt vide: «Three years of university studies, including criminal law. Good command of English; written and spoken.»

Forslag:

- Det innføres adgangsbegrensning i emnet JUS288-2-A fra og med høsten 2017.
- Inntil 50 studenter tas opp hver gang.
- Plassene fordeles til 15 norske og 35 utenlandske studenter. Der det viser seg at en «kvote» ikke blir fylt opp, fylles plassene opp fra den andre «kvoten». JUSVALG regnes i denne sammenhengen som norske.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 15/17***Forslag om endring i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen; krav om egen datamaskin i undervisning og eksamen.***

Den 27. juni 2016 trådte en endring i egenbetalingsforskriften³ i kraft. I § 3-3 (3) heter det nå: «Institusjonen kan kreve at studenten har egen bærbar datamaskin.»

I Forskrift om opptak, studier, eksamen og grader ved Universitetet i Bergen § 6.1 Allment om vurdering, heter det nå i sjette ledd: «Universitetet kan kreve at studenter skal ha tilgang til egen bærbar datamaskin for bruk i undervisning og vurdering.» Med virkning fra 1. august 2017 endres dette til «Studentene skal ha tilgang til egen bærbar datamaskin for bruk i undervisning og eksamen.»

Av pedagogiske hensyn er det heldig å ha med denne regelen også i våre Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen. Siden vi har detaljerte regler om hjelpemidler til eksamen og innlevering/kontroll av disse, er det nærliggende at våre studenter primært forholder seg til utfyllende regler, og venter å finne de mest praktiske reglene rundt eksamen der.

Vi ser dessuten at det kan være nyttig å utdype regelen noe. Det er ikke tvil om at UiB-forskriften tar sikte på å pålegge studentene å ha/benytt egen datamaskin ved eksamen. Vi anser imidlertid at «ha tilgang til» ikke er tilstrekkelig presist. Videre er det av avgjørende betydning at disse maskinene er oppsatt med relevant programvare. UiB/SA informerer i forkant av eksamen om relevant programvare. Ved å føye til «i henhold til universitetets anvisning» med hensyn til programvare, risikerer vi heller ikke å gjøre studentene ansvarlig for eventuelle feil i informasjonen fra UiB.

Det foreslås derfor en ny § 3-8 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen: «Til alle skriftlige eksamener må studentene sørge for egen bærbar datamaskin, med installert og fungerende programvare i henhold til universitetets anvisning.»

Nåværende § 3-8 blir ny § 3-9.

[Tilbake til saklisten](#)

³ FOR-2015-12-15-1506 Forskrift om egenbetaling ved universiteter og høyskoler

Sak 17/17

JUS260-2-A Design- og patentrett. Vurderingsordning – karaktersetting

«[...] Jeg ønsker å endre det slik at hjemmeeksamen teller 49 % og muntlig 51 %. Bakgrunnen for dette er at jeg ønsker å ha muligheten til å trekke endelig karakter både opp og ned gjennom karakteren de får på muntlig. [...]»

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 20/17

13. februar 2016

Eksamensplan for Det juridiske fakultet, studieåret 2017/2018

Fra studieseksjonen (v/KJESO)
Til Studieutvalget

Vedlagt er eksamensplan for Det juridiske fakultet for neste studieår. Studieutvalget bes merke seg følgende punkter:

- Eksamensplanen har som alltid utgangspunkt i foregående studieårs eksamensplan. Dette betyr at eksamener og kursoppgaver og eksamener så langt det er mulig er plassert i samme uke som foregående år. Datoene kan altså variere, men ukenumrene aktivitetene er plassert i forblir de samme (her må det selvsagt tas høyde for Studieadministrativ avdeling (SA) sine eksamensfrie uker, bevegelige helligdager og eventuelle spesielle omstendigheter).
- Eksamener i spesialemler er kun tidfestet med ukenumre. Eksakte datoer for spesialemler eksamenene må avklares på et senere tidspunkt, og i samarbeid med SA.
- Kontinuasjoneksamenene i JUS134 Rettshistorie og komparativ rett, JUS134-KINA og JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner er alle hjemmeeksamener. Disse er alle plassert i uka *før* selve kontinuasjonssuka (uke 32) for å unngå at disse kolliderer med alle andre kontinuasjonseksamener.
- Uke 12 er markert som en av Studieadministrativ avdeling sine eksamensfrie uker. Dette er en tentativ plassering, og kan komme til å bli endret av SA, men vil nok være av relativt liten betydning for Det juridiske fakultet.

AKTIVITETSPLAN

DET JURIDISKE FAKULTET, STUDIEÅRET 2017/2018

inkludert obligatoriske oppgaver

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
33 (14. – 18.8.)	OPPSTART: EXPHIL EXFAC	(TENTATIVT) 14.00: VELKOMSTSEREMONI OPPSTART JUS122 OG JUS241	OPPSTART JUS131		
34 (21. – 25.8.)					
35 (29.8. – 2.9.)	E K S A M E N S F R I U K E (S A)				
36 (4. – 8.9.)					
37 (11. – 15.9.)	JUS122 PUBL. OBLIG.				JUS122 INNLEV. OBLIG.
38 (18. – 22.9.)	JUS131 PUBL. OBLIG.. JUS241 PUBL. OBLIG.			JUS131 INNLEV. OBLIG.	JUS241 INNLEV. OBLIG.
39 (25.9. – 29.9.)					
40 (2. – 6.10.)					KUNNSKAPSTEST EXFAC
41 (9. – 13.10.)	EXFAC PUBL. SEM. OPPG.			JUS122 EKSAMEN	EXFAC INNLEV. SEM. OPPG.
42 (16. – 20.10.)	OPPSTART JUS124				JUS131 EKSAMEN
43 (23. – 27.10.)	OPPSTART JUS132				
44 (30.10. – 3.11.)	E K S A M E N S F R I U K E (S A)				
45 (6. – 10.11.)	JUS124 PUBL. OBLIG.			EXPHIL– JUEKS EKSAMEN	JUS124 INNLEV. OBLIG. JUS241 EKSAMEN
46 (13. – 15.11.)	JUSETIKK JUS132 PUBL. OBLIG. OPPSTART JUS242	JUSETIKK OPPSTART JUS111		JUS132 INNLEV. OBLIG.	JUR640 EKSAMEN
47 (20. – 24.11.)				EKSAMENS-DAGER SPESIALEMNER ⁴	

⁴ To dager i uke 47 er lagt til eksamensukene pga. overlapp med eksamen i hhv JUS132 og JUS124 i uke 49 og 50.

48 (27.11. – 1.12.)	EKSAMENSUKE SPESIALEMNER				
49 (4.12. – 8.12.)	EKSAMENSUKE SPESIALEMNER ⁵				
					JUS111 PUBL. OBLIG
					JUS132 EKSAMEN
50 (11. – 15.12.)	EKSAMENSUKE SPESIALEMNER				
	OPPSTART JUS135		JUS124 EKSAMEN 9.00 – 15.00	JUS111 INNLEV. OBLIG	
	INNLEVERING MASTER			OPPSTART JUS121	
51 – 1	J U L O G N Y T T Å R				
2 (8. - 12.1.)					
3 (15. – 19.1.)	I N T E R N A S J O N A L U K E				
				INTERNASJONAL DAG	JUS111 EKSAMEN
4 (22. – 26.1.)	JUS242 PUBL. OBLIG.				JUS242 INNLEV. OBLIG.
	OPPSTART JUS114				
5 (29.1. – 2.2.)	E K S A M E N S F R I U K E (S A)				
	JUS135 PUBL. OBLIG.			JUS135 INNLEV. OBLIG.	FAGLIG- PEDAGOGISK DAG
6 (5. – 9.2.)					
7 (12. – 16.2.)	DAVID DOUBLET- SEMINAR ⁶	DAVID DOUBLET- SEMINAR			
8 (19. – 23.2.)					JUS114 EKSAMEN
9 (26.2. – 2.3.)	OPPSTART JUS113			FAGKRITISK DAG	JUS242 EKSAMEN 9.00 – 15.00
10 (5 – 9.3.)	JUSETIKK	JUSETIKK			
	JUS135 EKSAMEN 9.00 – 15.00	OPPSTART JUS133	OPPSTART JUS243		
11 (12. – 16.3.)	JUS121 HJEMMEEKSAMEN ⁷				
				JUS113 PUBL. OBLIG	

⁵ Det avholdes ikke eksamener i spesialemner fredag i uke 49 og onsdag i uke 50 grunnet overlapp med eksamen i hhv JUS132 og JUS124

⁶ Endelige datoer er ikke avklart pr. februar 2017.

⁷ Oppgaven publiseres mandag 12.3. kl. 9.00. Leveringsfrist er fredag 16.3. kl. 13.00.

12 (19. – 23.3.)	E K S A M E N S F R I U K E (S A) ⁸				
	OPPSTART JUS123		JUS113 INNLEV. OBLIG		
13 (26. – 30.3.)				SKJÆRTORS DAG	LANGFREDAG
14 (2. – 6.4.)	2. PÅSKEDAG	JUS133 PUBL. OBLIG			JUS133 INNLEV. OBLIG
15 (9. – 13.4.)					
16 (16. – 20.4.)					JUS113 EKSAMEN
17 (23. – 27.4.)	JUS243 PUBL. OBLIG OPPSTART JUS112				JUS133 EKSAMEN
18 (30.4. – 4.5.)	JUS123 PUBL. OBLIG OPPSTART JUS134 JUS243 INNLEV. OBLIG	1. MAI			
19 (7. – 11.5.)	JUS123 INNLEV. OBLIG			KRISTI HIMMELFARTSDAG	
20 (14. – 18.5.)			JUS112 PUBL. OBLIG	17. MAI	EKSAMEN ⁹ SPESIALEMNER
21 (21. – 25.5.)	2. PINSEDAG	E K S A M E N S U K E S P E S I A L E M N E R			
			JUS112 INNLEV. OBLIG		
22 (28.5 – 1.6.)	E K S A M E N S U K E S P E S I A L E M N E R				
					INNLEVERING MASTER
23 (4. – 8.6.)	E K S A M E N S U K E S P E S I A L E M N E R				
24 (11. – 15.6.)	JUS123 EKSAMEN 9.00 – 15.00		JUS243 EKSAMEN 9.00 – 15.00		JUS112 EKSAMEN
	JUS134 HJEMMEEKSAMEN ^{10,11}				

⁸ Ikke avklart pr. februar 2017.

⁹ Det er lagt til én dag pga. fridag i ordinære eksamensuker

¹⁰ Eksamenstiden for JUS134 kan utvides med 8 timer for studenter som *både* har dette emnet og JUS243 i utdanningsplanen sin det aktuelle semesteret. Det er et vilkår at studenten ikke har bestått karakter i noen av emnene.

¹¹ Oppgaven publiseres tirsdag 12.6. kl. 13.00. Leveringsfrist er fredag 15.6. kl. 13.00.

25 (18. – 22.6.)		JUS134-KINA HJEMMEEKSAMEN ¹²
----------------------------	--	---

KONTINUASJONSEKSAMENER VÅREN 2018

	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
UKE 31 (30.7. – 3.8.)	HJEMMEEKSAMEN JUS121 Norske og internasjonale rettslige institusjoner ¹³				
		HJEMMEEKSAMEN JUS134 Rettshistorie og komparativ rett ¹⁴			
		HJEMMEEKSAMEN JUS134-KINA Rettshistorie og komparativ rett ¹⁵			
UKE 32 (6. – 10.8.)	EXFAC JUS131 JUS241	JUS111 JUS122 JUS132 JUS242	JUS112 JUS123 JUS133 JUS243	JUS113 JUS124 JUS135	JUS114

[Tilbake til sakslisten](#)

¹² Oppgaven publiseres tirsdag 19.6. kl. 13.00. Leveringsfrist er fredag 22.6. kl. 13.00.

¹³ Oppgaven publiseres mandag 30.7. kl. 9.00. Leveringsfrist er fredag 3.8. kl. 13.00.

¹⁴ Oppgaven publiseres tirsdag 1.8. kl. 13.00. Leveringsfrist er fredag 3.8. kl. 13.00.

¹⁵ Oppgaven publiseres tirsdag 1.8. kl. 13.00. Leveringsfrist er fredag 3.8. kl. 13.00.

Sak 21/17

Studieutvalget, her

Ved leder Bjørnar Borvik og sekretær Johanne Spjelkavik

FORSLAG TIL ENDRINGER I UNDERVISNINGSAKTIVITETER, LÆRINGSUTBYTTE OG LITTERATUR –**JUS 112 ARVE- OG FAMILIERETT**Bakgrunn:

Det har ikke vært foretatt endringer i beskrivelsen av læringsutbytte eller emnets litteratur (utover oppdateringer) siden 2013. Dette må bl.a. ses på bakgrunn av arbeidet med ny studieordning som fakultetsstyret i desember samme år vedtok skulle utredes, som skapte en viss usikkerhet hos emneansvarlige med tanke på de ulike emners skjebne. En uønsket konsekvens kan være at kurs videreføres fra år til år uten at det tas grep for å rette på forhold som kanskje ikke er optimale. Da det nå har gått over tre år uten avklaring på om det blir en ny studieordning og hvordan den i tilfelle vil slå ut, bør visse endringer innen JUS112 ikke utsettes lengre. Disse endringene foreslås likevel foretatt i (minst) to etapper. Jeg vil derfor først knytte noen kommentarer til hvordan jeg per i dag ser for meg kurset fra neste studieår.

I forbindelse med studiekvalitetsseminaret i januar i år ble det bl.a. vurdert om vurderingsformen i JUS112 kan omlegges fra tradisjonell skoleeksamen til mappevurdering. Et viktig element er å ta hensyn til studentens progresjon under kurset, særlig ved å åpne for at enkelte skriftlige arbeider kan leveres flere ganger, etter at man har fått tilbakemelding på første utkast. En omlegging til mappevurdering vil derfor særlig kunne være gunstig for oppøving av ferdigheter i akademisk skriving, herunder klart språk, problemformulering og strukturering av juridisk argumentasjon. Det vil dermed også være mulig å planlegge hvordan en slik vektlegging av tekstkvalitet best kan samordnes med [fakultetets prosjekt «Bedre språk, bedre jurister»](#) som starter til høsten. Grundig skrivetrening tidligst mulig i masterprogrammet er imidlertid ikke bare viktig for at studenten skal lære seg å skrive godt. Den bevisstgjøring som slik trening forhåpentlig fører med seg, kan også forventes å ha gunstige ringvirkninger knyttet til bl.a. studieatferd og studieteknikk. Herunder kan det bli enklere for studenten å mestre de utfordringer som senere emners særegne rettslige og metodiske problemer, inkludert faglitteraturen og annet kildetilfang, kan by på.

Under forutsetning av godkjenning i de nødvendige instanser og at tilstrekkelig med ressurser stilles til rådighet, kan et pilotprosjekt fra studieåret 2017-2018 være realistisk. Det synes imidlertid klart at en slik omlegging ikke bare vil få konsekvenser for vurderingsform, men også for mange av de aktiviteter som inngår i kurset, først og fremst undervisningen, i tillegg til emnets innhold. Det er altså ikke bare en vurderingsformreform, men en *studiereform* som er aktuell, og trolig ikke bare innenfor dette emnet: I uformelle diskusjoner på studiekvalitetsseminaret ble luftet om man bør utvide et pilotprosjekt slik at også det første materiellrettslige kurset som studentene møter - JUS111 Forvaltningsrett I – omfattes. Emneansvarlig (Søvig) var positivt innstilt til å vurdere dette. Videre kunne man inntil studieåret 2016-17 velge en seminarmodell e.l. i kurset Juridisk forprøve (EX FAC) som hadde i alle fall elementer av mappevurdering. At det falt bort innværende studieår, skyldes visstnok utelukkende IT-problemer, som man må forutsette kan fikses. Med en omlegging av rekkefølgen på kursene på 1. studieår, jf. nedenfor, kan man da se for seg at studentene kan få tre påfølgende kurs, de tre første i masterprogrammet etter EX PHIL, lagt opp med sikte på mappevurdering med sitt potensial for god skrivetrening og bevisstgjøring.

Gode effekter av mappevurdering kan man selvsagt ha uten at det innføres på alle kurs på 1. studieår, og det er på ingen måte et mål å erstatte tradisjonelle vurderingsformer i alle kurs. De faglige utfordringer som man møter i JUS113 Kontraktsrett I, der studentene eksponeres for ulovfestet rett i mye større grad enn i JUS111, kan f.eks. tilsi at i tillegg til den materielle jussen står særegne metodiske problemer knyttet

til domsanalyse m.m. i større grad i fokus. Domsanalyse er vel for ferske studenter flest vanskeligere enn å finne frem til og i samt tolke lovtekster, som er metodiske elementer som står sentralt i JUS111 og i stor utstrekning også i JUS112. Derfor kan det være gunstig om JUS113 tas til slutt på 1. studieår. Et annet grep som tiden kanskje er moden for, er at kurset JUS114 Juridisk metode ikke kommer som en femukers bolk mellom JUS111 og JUS113. I stedet kan forhåpentlig de emneansvarlige samarbeide om å utarbeide et opplegg der metodekurset i større grad samkjøres med og integreres i de øvrige. Det kan f.eks. skje ved at særlig oppmerksomhet rettes mot ulike metodiske trekk som er typiske for de aktuelle rettsspørsmål i de materielle emnene i en eller flere storgruppe- og/eller arbeidsgruppesamlinger, og eventuelt innleveringer. Kanskje kan dette suppleres med forelesninger i JUS114 i den perioden de øvrige kurs løper, slik at forelesningene spres ut over større deler av studieåret. Såvel emneansvarlige i Juridisk forprøve (EX FAC) (Aarli og Sæther Mæhle) som emneansvarlig i JUS114 (Monsen) er opptatt av progresjon og kontinuitet i metodeopplæringen, og altså hvordan kunnskaper og ferdigheter som studentene skal ha tilegnet seg i disse kursene ivaretas gjennom de øvrige kursene. Monsen har også i uformelle samtaler gitt uttrykk for at en omlegging til et kurs som løper over større deler av studieåret kan være aktuelt.

Slike grep som er skissert foran, må naturlig nok diskuteres grundig mellom og eventuelt tas i tett samarbeid mellom de emneansvarlige. Jeg vil derfor initiere at emneansvarlige på 1. studieår diskuterer slike mulige endringer – det er allerede tatt initiativ til diskusjoner om progresjon og kontinuitet i metodeopplæringen.

Et kurs i arve- og familierett som går tidligere i studieåret enn per i dag, og som designes for å fremme tekstkvalitet i studiet mer generelt, må nødvendigvis også ha et annet innhold enn i dag, jf. nedenfor. Nærmere innhold har jeg ikke klart for meg i dag, men dybdekunnskaper og -ferdigheter må reduseres i forhold til dagens ambisjoner og forventninger. En mulig retning kan være redusere stoffet med hensyn til skjønnsmessige/vurderingspregete og detaljpregete regler, for å frigjøre tid til å arbeide grundigere med hovedlinjer for å få et godt grep om disse. Jeg utelukker likevel ikke at en slik reduksjon gir rom for å øke bredden i kunnskapskravene. Det kan f.eks. vurderes å inkludere (deler av) barneretten, kanskje også deler av ekteskapsretten som samfunnsutviklingen de senere år tilsier at kommende jurister bør ha kjennskap til. Man kan da eksempelvis inkludere krav om (ikke nødvendigvis veldig inngående) kjennskap til de grunnleggende regler og prinsipper om inngåelse av ekteskap (herunder at ekteskap kan inngås av par av både forskjellig og samme kjønn); ugyldige ekteskap (typisk tvangsekteskap, derimot ikke såkalte proforma-ekteskap); foreldreskap (som i dag betyr far-, mor- og medmorskap) og forskjeller mellom foreldreskap og foreldreansvar; saker etter barneloven samt forholdet til relevante menneskerettigheter.

(Slike skisserte endringer kan f.eks. gjøres på bekostning av dagens forholdsvis omfattende og høye forventninger om læringsutbytte knyttet til, og derav følgende behandling av, ulike varianter av formuesordningene felleseie og særeie og forholdet til regler om eierforhold (som egentlig forutsetter forkunnskaper i tingsrett), de materielle regler om skifteoppgjør, grensen mellom livs- og dødsdisposisjoner o.l.. Dette er stoff som det må erkjennes er komplisert, og som ut fra dagens forventete læringsutbytte burde vært studert på et senere stadium enn 1. studieår, se også nedenfor. I tilfelle vil jeg vurdere om disse og andre deler av dagens emneinnhold kan være grunnsteiner i et nytt spesialemne i familie(formue)- og arverett, som har komparative innslag og inkluderer internasjonal-privatretslige spørsmål. Slike spørsmål omfattes ikke av dagens hovedlitteratur, med et unntak som jeg hittil har oversett og som foreslås fjernet, se nedenfor. – Det kan også nevnes at det har vært signalisert interesse blant enkelte ansatte for å bygge opp et spesialemne i barnerett, som da tilsvarende kan gå dypere enn det som behandles i et mulig nytt innhold i kurset i arve- og familierett på 1. studieår, og som muligens også inkluderer barnevernsrett.)

--

Endringer i vårens kurs:

Ytterligere forhold tilsier at endringer bør foretas allerede for inneværende studieår i form av endringer i læringsutbytte, litteratur og undervisningsaktiviteter. Jeg tar utgangspunkt i at JUS112 er tildelt et større antall studiepoeng enn de øvrige emnene på første studieår (JUS111 = 10 SP, JUS112 = 12 SP, JUS113 = 10 SP og JUS114 = 8 SP). Isolert sett tilsier det at JUS112 har en noe større arbeidsbelastning, men også en lengre kursperiode enn de øvrige kursene. Det første synes å stemme, men ikke det siste.

I JUS114 har man i år 5 uker uten helligdager til rådighet, 3 arbeidsgruppesamlinger og 2 storgruppesamlinger og 14 forelesningstimer. I JUS113 har man 8 uker minus tre helligdager til disposisjon, 4 arbeidsgruppesamlinger og 3 storgruppesamlinger og 20 forelesningstimer. I JUS112 har vi 8 uker minus fire helligdager til disposisjon. Med utgangspunkt i tidligere kurs har vi hittil lagt kabalen med 5 arbeidsgruppesamlinger, 4 storgruppesamlinger og 22 forelesningstimer (om vi regner med kursintroduksjonsmøtet på 1 time). Studentene har altså av obligatoriske aktiviteter 1 arbeidsgruppe med tilhørende innlevering og kommentering og 1 storgruppe mer i JUS112 enn i JUS113, til tross for at sistnevnte har en arbeidsdag mer til rådighet enn førstnevnte. Hertil kommer en forskjell på 2 (frivillige) forelesningstimer. (Jeg mangler undervisningsoversikt for høst 2016 og ikke har tilgang til JUS111 på Mitt UiB for inneværende studieår, og har derfor ikke sammenlignet med det kurset. Jeg mener imidlertid å huske fra tidligere år at det har vært argumentert med at JUS111 må få en lengre kursperiode og mer undervisningstilbud enn antall studiepoeng skulle tilsi isolert, da det er det første materiell-juridiske emnet studentene møter.)

Arbeid med hovedlitteratur er også en bærebjelke i kursene, om enn i mindre grad enn før da jusstudiet i større grad var et selvstudium. Arbeidet er likevel viktig for utbyttet av undervisningen, og fordi oppgitt hovedlitteratur i praksis trekker opp rammer for hvilket stoff studentene kan prøves i under eksamen. Omfanget av hovedlitteraturen må likevel ses i lys av at kursene nettopp inneholder andre aktiviteter, for en stor del obligatoriske, som legger beslag av en stor del av tid som er til rådighet under det enkelte kurs. Selv om sammenligninger av antall sider i de ulike kursenes hovedlitteratur ikke ser på ulikheter i «luftighet»/lay-out osv., er tendensen her enda klarere: JUS111 = 338 s., JUS112 = 489 s., JUS113 = 308 s. og JUS114 = 235 s. Med hensyn til hovedlitteraturen er altså JUS112 desidert mest omfattende, og etter mitt syn klart mer omfattende enn de 2 ekstra studiepoengene kan legitimere. (Jeg må ta forbehold om at studiet av dommer og andre kilder i de ulike kurs kan nyansere bildet noe, da jeg ikke har dannet meg et bilde av eventuelle forskjeller her. Det samme gjelder at ulike lærebøker kan oppleves ulikt krevende - men det vil typisk variere fra student til student.)

For studentene er det neppe antall studiepoeng kursene gir, men tid til rådighet, som er avgjørende for hvor omfattende/hektisk/vanskelig det enkelte kurs oppfattes å være. Tidsperspektivet kan også tilsi at det oppleves vanskeligere å få god forståelse for stoffet i et kurs som ikke omhandler ett, men to fag. Jeg har også fått tilbakemeldinger fra tidligere studenter, inklusive studenter som både har vært arbeidsgruppeledere og skriver stormaster, om at både de selv og studenter på deres grupper opplever JUS112 som det vanskeligste av kursene på 1. studieår. Det kan kanskje dels skyldes at det forventes kunnskaper om større rettsområder med flere detaljer, dels at flere av rettsspørsmålene som studeres er utpreget skjønnsmessige/verdivurderingspregete med liten grad av «autoritativ» rettsavklaring, eller kanskje er det andre grunner.

Som emneansvarlig for et «vanskelig» kurs kan man respondere på de utfordringer man står overfor med å foreslå mer undervisning. For at det skal være aktuelt for JUS112, må man i så fall også foreslå å utvide kursperioden. Det er vanskelig å se at det kan skje på andre måter enn at andre kurs beskjæres. Antakelig er ikke det en aktuell policy, og i alle fall ikke for inneværende studieår der JUS111 og JUS114 allerede er over og JUS113 har startet på tidspunktet for Studieutvalgets neste møte. Alternativet for å få mer tid til å arbeide grundigere med hovedlinjene i fagene blir derfor å foreslå *reduksjoner* i aktiviteter.

Jeg vil for det første å redusere antallet arbeidsgruppesamlinger og påfølgende innleveringer og kommenteringer fra 5 til 4. Konkret planlegges det gjort ved at en samling om grensen mellom livs- og

dødsdisposisjoner tas bort. Den tematikken vil også bli foreslått fjernet fra kunnskapskravet i læringsutbyttet samt fra hovedlitteraturen, med unntak av noen innledende sider som er egnet til å øke forståelsen for virkeområdet for testamentretten.

Begrunnelsen er at grensen mellom livs- og dødsdisposisjoner er komplekst stoff som i svært liten grad handler om å finne frem til og tolke lovtekster, og som knapt er drøftet i gjeldende (eller kommende) arvelovs forarbeider. Rettsområdet preges heller ikke av rettsdannelse gjennom rettspraksis. Det finnes riktignok en rekke rettsavgjørelser, men de færreste av disse gir bidrag til rettsavklaring utover å kvalifisere visse relevante momenter i ulike sakstyper, som det finnes en rekke av. Det ligger i tematikkens natur at avgjørelsene er nært knyttet til det konkrete faktum og trolig i liten grad er av den type resonnementer studentene har vært borte i før JUS112. Dette henger sammen med at de involverte parter typisk er nærstående, slik at relasjonen mellom partene får en annen og mer fremtredende betydning enn i de øvrige kursene. Disse forhold innebærer at området dels preges av en pågående «kamp» mellom to grunnleggende rettsstatlige verdier; behovet for forutberegnelighet vs. hensynet til konkret rimelige løsninger.

Et inngående studium av Høyesteretts argumentasjons- og vurderingsmønstre i slike saker synes å være den mest egnede måten for å få et godt grep om stoffet. (Det er for øvrig metoden i et pågående Ph.D.-prosjekt.) Da bør man ideelt sett ha en del forkunnskaper om bl.a. grunnleggende begreper som eiendomsrett og begrensede rettigheter (tingsrett), rettigheters overgang i sin alminnelighet (allmenn formuerett), regler om enkelte kontrakttypers oppfyllelse i sin alminnelighet (kontraktsrett II), i tillegg til forståelse for samspillet mellom bevistema, bevisbedømmelse og krav til domsgrunner m.m. (rettergang). Dette er emner som behandles i kurs på 2., 3. og 4. studieår. For å løse konkrete problemstillinger (praktikumsoppgaver) er det videre en fordel med et velutviklet judisium, som studiet av de øvrige kursene på første studieår neppe gir et tilstrekkelig grunnlag for å utvikle. Jeg har derfor kommet til at dette er stoff som man neppe bør forvente mer enn overfladisk kjennskap til av studenter på første studieår, en kjennskap som gir grunnlag for forståelse for kjerneinnholdet av slike disposisjoner som testamentsreglene gjelder for, men ikke mer subtile variasjoner og grensetilfeller som har vært oppe for Høyesterett. Slikt stoff bør heller studeres senere i studiet når man har et bedre forståelsesgrunnlag.

Utover dette foreslår jeg å fjerne fra hovedlitteraturen en del innledende alminnelige orienteringer og bakgrunns-/perspektivstoff m.m. som ikke gjenfinnes i beskrivelsen av læringsutbytter. Det er mer hensiktsmessig at slikt stoff eventuelt berøres i introduksjonsmøter eller -videoer, evt. i første forelesningstime i de to fagene. Dessuten fjernes emnet rett til bidrag og pensjon etter separasjon og skilsmisse og stoff om enkelte regler av blandet materiell og prosessuell karakter knyttet til behandling av dødsbo, som vel både prinsipielt praktisk sett er mindre sentralt enn de emner som beholdes. En ytterligere reduksjon følger av at de deler av min artikkel «Samboeres arve- og uskifterettslige stilling» som står under hovedlitteratur, henføres til tilleggslitteratur, og erstattes av færre antall sider om emnet i Lødrup/Asland: Arverett, som omhandler stoffet i siste utgave. Det innledende stoffet, som gir en oversikt over litteratur, rettstilstanden i andre land (i petit) samt over visse trekk i utviklingen, foreslås likevel ikke tatt med.

Om jeg ikke har talt feil, skulle hovedlitteraturen i kurset etter dette bli redusert fra 489 sider til ca. 414, altså med 75 sider. Det gir en dimensjonering som fortsatt er høy sammenlignet med de øvrige emner på første studieår, men som kan kanskje forsvares bl.a. ut fra de to ekstra studiepoengene.

Et prinsipp for utvelgelse av tilleggslitteratur bør e.m.m. være at den gir mulighet for fordypninger innenfor emner som omfattes av læringsutbyttebeskrivelsene, og ikke behandler stoff som kan representere en uformell utvidelse av disse. Dagens tilleggslitteratur er slik fordypningslitteratur, med unntak av de deler av lærebøkene som er oppført der. Dersom de øvrige endringer blir vedtatt, vil også to artikler utvide emneområdet i stedet for å fordype: Peter Hambros artikkel "Grensen mellom livs- og

dødsdisposisjoner: en oppdatering" og min artikkel "Når gjelder arvelovens regler om testamentsform og begrenset rådighet?" Disse skrifter foreslås derfor fjernet. De deler av min artikkel «Samboeres arve- og uskifterettslige stilling» som foreslås tatt ut av hovedlitteraturen, foreslås tatt inn som tilleggslitteratur, slik at denne artikkelen i sin helhet blir tilleggslitteratur.

Jeg foreslår også å fjerne oppgitt innføringslitteratur, da hovedlitteraturen ikke i seg selv kan sies å være vanskelig tilgjengelig. Begge dagens innføringsalternativer er dessuten skrevet av de samme forfattere som lærebøkene, og gir vel verken nevneverdig annerledes tilnærminger eller forenklinger.

--

Forslag:

1. Antall arbeidsgruppesamlinger, innleveringer og kommenteringer reduseres fra fem til fire.
2. Beskrivelsen av læringsutbytte i kurset skal være:

Etter at kurset er gjennomført forventes studenten å ha følgende læringsutbytte:

Kunnskaper:

Studenten forstår innholdet av grunnleggende begreper og kan ved bruk av vanlig juridisk metode utlede og anvende grunnleggende regler i familie- og arveretten, særlig om:

- o formuesforholdet mellom ektefeller og samboere
- o det økonomiske oppgjøret mellom ektefeller ved separasjon og skilsmisse og mellom samboere ved samlivsbrudd
- o rett til arv etter loven
- o rett til arv etter testament, særlig de alminnelige formkrav og ugyldighetsregler
- o uskifte

Ferdigheter:

Studenten kan

- o finne frem til, identifisere, systematisere og formulere familie- og arverettslige argumenter så vel skriftlig som muntlig
- o foreta en selvstendig analyse av ulike familie- og arverettslige problemstillinger på en grundig, helhetlig, kritisk og balansert måte, herunder drøfte, argumentere og ta selvstendig stilling
- o drøfte enkelte familie- og arverettslige spørsmål i et rettspolitisk perspektiv
- o arbeide i gruppe med andre som en deltaker som bidrar aktivt til en akademisk diskusjon av praktiske familie- og arverettslige problemstillinger, herunder kommentere og evaluere andre studenters juridiske analyser, og selv motta og gjøre bruk av slike kommentarer

Generell kompetanse:

Studenten kan

- o tilegne seg nye kunnskaper av rettslig karakter, både selvstendig og i gruppesamarbeid
- o drøfte juridiske spørsmål som må avgjøres på bakgrunn av både lovfestede som ulovfestede rettskilder, og har en metodisk forståelse for særlige argumentasjonsmåter som ulike rettskilder forutsetter
- o formidle juridiske analyser og konklusjoner, både skriftlig og muntlig
- o presentere og argumentere for egne juridiske vurderinger og konklusjoner

3. Litteratur:

Innføringslitteratur utgår.

Hovedlitteratur:

Peter Lødrup og Tone Sverdrup: *Familieretten*, 8. utgave Oslo 2016, §§ 1 V, 7, 9 I t.o.m. IV, 10-12, 13 I t.o.m. XI, XIII t.o.m. XV, 14-21, 22 I t.o.m. V, 24, 27-28.

Peter Lødrup og John Aasland, *Arverett*, 6. utgave Oslo 2012, Kapittel 2 t.o.m. 2.2, 2.3.2 t.o.m. 2.3.4, Kapittel 3.1, 3.2 t.o.m. 3.2.2, 3.2.4, 3.2.6 t.o.m. 3.2.7, Kapittel 4 t.o.m. 4.2.3.2, 4.2.3.5, 4.2.3.8, 4.3.5, 4.4 t.o.m. 4.4.3, Kapittel 5 t.o.m. 5.4.2, 5.5 t.o.m. 5.5.2, 5.6 t.o.m. 5.6.1, 5.9, Kapittel 6 t.o.m. 6.1.3, Kapittel 7 t.o.m. 7.1.3, 8.5. t.o.m. 8.5.3.1, 8.5.4 t.o.m. 8.5.4.2, Kapittel 9 t.o.m. 9.1.6, 9.2, 9.3 t.o.m. 9.3.3, Kapittel 10.

Tilleggs litteratur:

Forklarende tekst under overskriften går ut.

Thomas Eeg, *Deling av ektefellers formue ved separasjon og skilsmisse*, Bergen 2006, særlig kap. 3 t.o.m. 5.

Peter Hambro, «Når er en gave en gave? Skjevdelingsdommen i Rt. 2014 s. 1248.», *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 2015 s. 231-238.

Tone Sverdrup, «Bevismessige problemer i skjevdelingssaker – Rt. 2015 s. 710», *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 2016 s. 70-81.

Tarjei Bekkedal, "Felles prosjekt; om sameie i ekteskaps- og samboerforhold", *Jussens venner*, 2012 s. 159-183.

Thomas Eeg, "Skjevdeling: ny dom, nye avklaringer og nye problemer - og noen gamle", *Jussens venner*, 2008 s. 215-261.

Tone Sverdrup, "Gyldigheten av avtale om formuesordningen - Rt.2012 s. 874", *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 2012 s. 205-212.

Tone Sverdrup, "Vederlagskrav og lemping i samboerforhold : to nye høyesterettsdommer", *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 2011 s. 323-337.

Thomas Eeg, "Samboeres arve- og uskifterettslige stilling", *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 2010 s. 25-59.

Thomas Eeg, "Bruksrett og gavesalg av fast eiendom i uskifte: refleksjoner etter Rt. 2010 s. 1361", *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 2011 s. 258-280.

Torstein Frantzen, "Forskudd på arv fra et uskiftebo", *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 2005 s. 151-159.

John Asland, "Omstøtelse, arveforskudd og uskifte", *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 2007 s. 119-140.

Bergen, 15.02.2017

Thomas Eeg
kursansvarlig

[Tilbake til sakslisten](#)